

ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅನಾವರಣ

ನವೀನ್ ಕುಮಾರ್ ಎನ್, ಡಾ.ಡಿ.ವಿ ಗುಂಡಪ್ಪ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು
ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ತುಮಕೂರು

Abstract: ಕುವೆಂಪು ಅವರು ನಾಡಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ
ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ದಾರ್ಶನಿಕರೂ ಹೌದು. ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮ ಕಥನ
ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮನುಷ್ಯ
ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮುಖ್ಯನೆಲೆಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ
ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ‘ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ‘ದಾಂಪತ್ಯ
ಜೀವನಾರ್ಥಿತ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು
ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಒಂದು ಪಾತ್ರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು
ಪಾತ್ರಕ್ಕೂ ಇರುವ ಭಾವ ಅಭಿವೃತ್ತಿಯ ಜೊತೆ ಆ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ
ಸ್ಥಿರತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂರೇಧನೆ ಹೇಗೆ
ಇಳಿಮುಖಿವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಷಾದನೀಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಅವರು
ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ಕಾಮ ಮುಂತಾದ ಬಯಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂರೇಧನೆ ಹೇಗೆ ನಶಿಸಿ
ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃತ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ
ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಒಂದು ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಹಿಂದುಳಿದ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ
ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಲಿತ ಸಮಾಜದ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ
ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ರೀತಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು.

Key Words : ಮಾನವೀಯತೆ, ದಾರ್ಶನಿಕ, ಸೃಜನಶೀಲತೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸ್ತೋ ಸಂವೇದನೆ, ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು, ದಾಂಪತ್ಯ, ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಪ್ರಾರ್ಥಿಕ, ಜೀವಪರಿತೆ.

ಹುವೆಂಪು ಅವರು ನಾಡಿನ ಶೈಷ್ವ ಕವಿಯರ್ಥೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ದಾರ್ಶನಿಕರೂ ಹೌದು. ಹುವೆಂಪು ತಮ್ಮ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮುಖ್ಯನೆಲೆಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ‘ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದುಮಗಳು’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ‘ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನಾಧರಿತ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ’ಗಳ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹುವೆಂಪು ಒಂದು ಪಾತ್ರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ಪಾತ್ರಕ್ಕೂ ಇರುವ ಭಾವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜೊತೆ ಆ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋ ಸಂವೇದನೆ ಹೇಗೆ ಇಲ್ಲಿಮುಖಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಷಾದನೀಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಅವರು ತ್ರೈತಿ, ಪ್ರೇಮ, ಕಾಮ ಮುಂತಾದ ಬಯಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತೋ ಸಂವೇದನೆ ಹೇಗೆ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹುವೆಂಪು ಅವರು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಒಂದು ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಹಿಂದುಳಿದ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಲಿತ ಸಮಾಜದ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ರೀತಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಅನ್ನವಾದದ್ದು.

ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿ-ತಿಮ್ಮಿ, ಐತ-ಪೀಂಚಲು, ಮುಹುಂದಯ್ಯಾಂಚಿನ್ನಮ್ಮೆ ಮುಂತಾದವರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮ, ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ, ಬಾಂಧವ್ಯ, ಹಾಸ್ಯದ ಮಾತುಗಳು, ಅವರ ನಡುವೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುವಂತಹ ವ್ಯೇಮನಸ್ಯ, ಒಳಜಗಟ, ತ್ರೈತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಕರುಣೆ, ಮಮತೆ ಮುಂತಾದವರ್ಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಟ್ಟುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮದುಮಗಳಾಗಿ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಂತಹ ಕಾವೇರಿಯ ದುರಂತವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಂತೆ, ಮಾತ್ರಾತ್ಮ ಮಹತೆಗಳಂತಹ ಸ್ತೋ ಸಹಜ ಭಾವನೆಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕೆಳ ಜಾತಿಯ ತಿಮ್ಮಿ ಮತ್ತು ಪೀಂಚಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಜೀವಿಗಳು. ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ತಮ್ಮಾಳಗೆ ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯತನ, ಸದ್ಗುಣಗಳು, ಪರೋಪಕಾರಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಇನ್ನು, ಜಮೀನುದಾರರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ

జన్మవేత్తి, సుఖిజీవనవే రూఢియాద చిన్నమృ తనగె ఇష్టవిల్లద మదువే
మాడిసుత్తారే ఎన్నువ భయిదింద అవళు మనె తోరేయత్తాళే.

గుత్తి మత్తు తిమ్మి ఇవరిబ్బరు కాదంబరియల్లి బరువ ప్రముఖ
పాత్రధారిగణాగిద్ద, గుత్తి మత్తు తిమ్మి ఇబ్బరు హోలేయ జాతిగె సేరిదవరు.
గుత్తియ తందేకరిసిద్ద, తాయి॥గిడ్డ, గుత్తి భరమ్ము హగ్గడేయవర నేళ్ళిన
ఆఱు ఇవనిగె బెట్టల్చియ దొడ్డబిరన మగణాద అందరే సోదర మావన
మగణాద తిమ్మియన్న మదువేయాగజేకెంబ ఆసే. అద్దరింద అవను
తిమ్మియన్న కరేదోయ్యలు బెట్టల్చిగే ప్రయాణ బెళసుత్తానే. తిమ్మి బెట్టల్చి
హోలగేరియ దొడ్డబిర మత్తు సేసియ మగళు. ఇవళిగె బెట్టల్చి
కల్లయ్యగౌడర ఆఱు బజ్జెనన్న మదువే మాడలు ముందాగుత్తారే. అదరే
అవళిగె ఇష్టవిల్లదరింద మదువేయాగలు ఒప్పుపుదిల్ల. అవళు ఇష్టపట్టిద్దు
తన్న సోదరత్తియ మగనాద గుత్తియన్న అవన జోతే మదువేయాగలు
తన్న తవరు మనేయన్న బిట్ట బరుత్తాళే. ఈ సన్నివేతదల్లి తిమ్మి అవర
తవరు మనేయల్లిద్ద సంబంధక్కింత తన్న ప్రియకరనాద గుత్తియ సంబంధవే
అవళ బాళ బదుకిన ఆప్తతతేయ సంకేతపెంబంతే లేఖికరు జిత్తిసిద్దారే.
గుత్తి మత్తు తిమ్మి కేవల ప్రేమ సంబంధదింద కాడిరదే అవర నాలిన
భవిష్యద సూచనేయ ఫలకదంతే కాణత్తారే. ఇవరిబ్బిగె ఎదురాగువ
సమస్యగలు ప్రస్తుత ప్రేమ సంబంధగళిగె సమాజవు హఁడ బిక్కట్టిన్న
ప్రతిబింబిసుత్తదే. గుత్తి మత్తు తిమ్మి మలికల్లు నేత్తియ కల్లు మంచపదల్లి
మదువేయాగువుదశ్శ ముంచియే తమ్మ దాంపత్య జీవనవన్న పయోక్కమాగి
ఆరంభిసుత్తారే. ఇల్లి దాంపత్య జీవనపెందరే, కేవల మదువే మత్తు
అనంతరద ల్యంగిక జీవనపట్ట అల్ల, దంపతీయాగువవరు తమ్మ ముందిన
దాంపత్య జీవనద కనసన్న కాణివ, ఆ కనసగళన్న ననసాగిసిఁశ్శలు
తవకిసువ పరియూ హౌదు. ఈ అధిదల్లి గుత్తి మత్తు తిమ్మి మలికల్లు
నేత్తియ కల్లు మంచపదల్లి వోదల బారి సిక్కాగిందలే ఇవర దాంపత్య
జీవన ప్రారంభవాయితు ఎన్నబమదు. ఇవరిబ్బరు ‘ఇష్టవిల్లద మదువే
మాడుత్తారే’ ఎన్నువ భయిదింద తిమ్మి తాను యార జోతే దాంపత్య
జీవన సాగిసబేకు ఎంబుదన్న తానే నిధరిసువుదు స్తీ స్వాతంత్యద
సంకేతపే సరి. ముందే, తిమ్మి మత్తు గుత్తి మలికల్లు నేత్తియన్న ఏరువాగ

ಅವಳಿಗೆ ದಣಿವಾಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಗುತ್ತಿಯು ಮೊದಲ ಭಾರಿಗೆ ಅವಳನ್ನು “ಇದೇ ಹುಲಿಕಲ್ಲು ನೆತ್ತಿ ಕಣೆ!” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವಳು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವಳಿಗೆ ದಣಿವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಸಹ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಿಮ್ಮಿಗೆ ಗುತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಎಂತಹ ಪ್ರೀತಿ ಇತ್ತೆಂದರೆ, ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಕರೆತರುವಾಗ ತಿಮ್ಮಿಯು ಗುತ್ತಿಗೆ “ಆ ಕ್ಯಾದಿಗೆ ಹಿಂಡ್ಲ ಹತ್ತಾನೆ ಕೂತುಕೊಬ್ಬಾಡಿ, ನಾ ದನ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ನೋಡಿನಿ, ಸರ್ವನ ಹಾವು ಇತ್ತವೆ! ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರನೆ ಕೂತೋಳಿ!” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಮಾತುಗಳು ಗುತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ತಿಮ್ಮಿಗಿಧ್ದ ಪ್ರೇಮ ಸಂವೇದನೆಯ ಮೊದಲ ಸೂಚನೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಗುತ್ತಿ ಮತ್ತು ತಿಮ್ಮಿ ಮತ್ತೆ ಒಂದಾಗುವುದು ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಮ್ಮರ ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ಹುಲಿಕಲ್ಲು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯ ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಗಳು, ಹೋಳಿ ಜಗಳಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ತಿಮ್ಮಿಯು ಗುತ್ತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿತಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಅವಳನ್ನು “ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ರೀಯೋ ಹೋಗು, ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಮನೀಗೆ!” ಎಂದಾಗ ಅವಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಹೋಪದಿಂದ, “ನನ್ನಲ್ಲಾದ್ದು ಕೇರಿಗೋ ಬಾಂವಿಗೋ ಹಾಕಿ ಹೋಗಿ! ನನ್ನ ಕಂಡೆ ನಿಮಗೆ ಯಾವಾಗ್ನೂ ಸಾರಿ!... ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಹೆಂಗೆ ಬಾಲ ಅಲ್ಲಾಡಿಸ್ತೂಂಡು ಉಪಚಾರ ಮಾಡ್ತಾ ಬರಾರೆ!...” ಎಂದು ತಿಮ್ಮಿ ಅಳತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ. ಗುತ್ತಿ ತಿಮ್ಮಿಯನ್ನು ಸಂತೇಸುವ ಯಶ್ವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ಅವರಿಬ್ಬರು ಜಗಳಾಡುವುದು ಪ್ರೇಮವು ಮಾನುವಿಕೆಗೆ ಹಾಕೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಸನ್ನೇಶವನ್ನು ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಗುತ್ತಿ-ತಿಮ್ಮಿಯ ಸಂಬಂಧವು ಕೇವಲ ದಾಂಪತ್ಯದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರದೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸೋ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳು ಒಂದಾದ ಪ್ರೀತಿ, ನಂಬಿಕೆ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾಗಿ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ದಂಪತೀಗಳಾದ ಪೀಂಚಲು ಮತ್ತು ಐತ, ಹೋಣಾರು ರಂಗಪ್ಪಗೌಡರ ಮನೆಯ ಕೆಲಸದಾಳಗಳು. ಐತನು ಹೋಣಾರು ಬಿಲ್ಲವರ ಸಮುದಾಯದವನು. ಇಬ್ಬರೂ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಡಿ ಬೆಳೆದವರು. ಇಬ್ಬರೂ ಮದುವೆಯಾದಾಗ ಇವರ ನಡುವೆ ತುಂಬ ಹಿತವಾದ ಪ್ರೀತಿಯ ತುಂಬಿತ್ತು. ಒಬ್ಬರನೇ೤ಬ್ಬರು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟ ಅನೇಕ್ಕಣ್ಣವಾದ ಸಂಬಂಧ. ದಾಂಪತ್ಯ ಎನ್ನುವ ರಥವನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಸಮಾನವಾಗಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅನುಮಾನಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರ ದಾಂಪತ್ಯವು ಪ್ರತಿ ದಂಪತೀಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅನೇಕ

ಸಾಹಸದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಹೀಂಚಲು ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ಎದುರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಐತ-ಹೀಂಚಲುವಿನ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸೇರೆಗಾರನಾದ ಚಿಂಕ್ತ. ಐತನು ಹೀಂಚಲುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ ಪಟ್ಟರೂ ಅದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಂಚಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಸಂಸಾರದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದವಳು. ಎಲ್ಲರೂಂದಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸ್ವೇಹ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಇದ್ದವಳು. ದೊಡ್ಡಪರ ಮನೆಯ ಹೆಲ್ಲಿಮುಕ್ಕಳ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದವಳು. ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಕಾಡು-ಮೇಡು ಅಲೆದು ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಇಳಿದಿದ್ದ ಅವಳು, ಚಿನ್ನಕ್ಕನಿಗಾಗಿ ತಾನು ಬಸುರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಿಭೀತಿಯಿಂದ ಹುಲಿಕಲ್ಲು ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾಳೆ. ಯಾರಾದರೂ ಸಹಾಯ ಎಂದು ಬಂದರೆ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಇತನನ್ನು ಜೊತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಮನೋಭಾವನ್ನು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವಳು. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಂಚಲು ಮನೆ ಕೆಲಸದಾಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಗೌಡ ಮನಸೆನದ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಸಮಾಜದ ಸ್ತೀ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡವಳು. ಕೆಳಸಮುದಾಯದ ಹೀಂಚಲು ಮೂಲಕ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಸ್ತೀ ಪ್ರಕ್ಷೇರ್ಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಸ್ತೀ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಮೇಲು ಕೀಳು ಎಂಬ ಸ್ತರಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಭಾವಾಭಿವೃತ್ತಿಯ ಇಂಗಿತ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಮೈ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಮಲೆನಾಡಿನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟವರು. ಕೋಣಾರಿನ ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಮತ್ತು ಹೂವಳ್ಳಿಯ ಚಿನ್ನಮೈರ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮದ ಯಶಸ್ವಿಗೆ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿ ಗುತ್ತಿ-ತಿಮ್ಮಿ, ಐತ-ಹೀಂಚಲು ಅವರಿಗೆ ಆಧಾರಸ್ಥಂಭವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಮೈ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಬರುವುದು ಸಿಂಬಾವಿ ಭರಮೈ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು. ಹೂವಳ್ಳಿ ವೆಂಕಟೇಣ್ಣು ಸಿಂಬಾವಿ ಭರಮೈ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಬಳಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳು ಚಿನ್ನಮೈನನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಚಿನ್ನಮೈನಿಗೆ

ಈ ಮುಕ್ತವೆ ಇಷ್ಟವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳ ಹೃದಯದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದಯ್ಯನಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಬಂದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನವರೆಲ್ಲರನ್ನು ತೊರದು ಹೊರಡುವ ಚಿನ್ನಮೃನಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರು ನಾಗಕ್ಕೆ.

ನಾಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೀತಿಸಿದವರನ್ನು ಒಂದು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮುಕುಂದಯ್ಯ-ಚಿನ್ನಮೃಂಬ್ಧರು ತನ್ನವರೆಲ್ಲರ ಬಂಧನದ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಕೆಳಿಕೆಂಡು ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಚಿನ್ನಮೃ ಮುಕುಂದಯ್ಯರ ಪ್ರೇಮ ಸಹಜವಾದರೂ, ಸಮಾಜದ ಸ್ನೇಹಿಕ ಕಣ್ಣಕಟ್ಟಲೆಗಳು ಇವರ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂದಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಚಿನ್ನಮೃಂಬ್ಧರು ತಮಗೆ ತಾವೆ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರೆಂಬ ಭಾವನೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಚಿನ್ನಮೃ ಮುಕುಂದಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಶ್ರೀತಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಹೂವಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು ಚಿನ್ನಮೃನಿಗೆ ತುಂಬ ಹಿಗ್ಗಿನ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಯಾರು ಎನು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ, ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಕತೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೋ? ಎಂದು ಅಂಜುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಒಂದರೆಡು ದಿನ ಹೂವಳಿಗೆ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಚಿನ್ನಮೃನ ಅಂಜಿಕೆ ವಿಷಮ ಶಿಶಿಗೆ ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾವ ತನ್ನನ್ನೆಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಾರೋ ಎಂದು, ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಗಂಡಸು ಅವನ ಮೂರ್ವ ಜರಿತ್ತೆ ಏನೇ ಇರಲಿ ಅದನ್ನು ಸಮಾಜ ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಜೀಕಾದರು ಹೇಳು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತಾನು ಹೇಳು ತನ್ನನ್ನು ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಕ್ಷೇಬಿಡುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲೋಕವೆ ಕ್ಷೇಬಿಟ್ಟಂತೆ. ತನಗಿನ್ನು ಬಾಳ್ಳೆ ಎಂಬುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟದ ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಮೃರ ನಡುವೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಚಿಕೆಯ ಸ್ವಫಾವವು ಇತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ಇನ್ನು ಮುಕುಂದಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿನ್ನಮೃ ಗಂಡನಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಾದ ಗೌರವ ಕೊಡಬೇಕೂ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಗೌರವವನ್ನು ಮುಕುಂದಯ್ಯನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬಿಲ್ಲವರ ಕೇರಿಯ ಪಿಜಿಂ ಕೋಣಾರಿನ ರಂಗಪ್ಪಗೌಡರ ಘಟ್ಟದಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ. ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ಅಕ್ಷರಿ. ಇವನಿಗೆ ಜ್ಞಾರ ಗಡ್ಡೆಯಾದ್ದರಿಂದ ದಣಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಅಕ್ಷರಿ, ಪಿಜಿಂ ರೋಗ್ರಸ್ಥನಾದರೂ

ಅವನ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕೆಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ಪಿಜಿಣ ದಿನಕಳೆದಂತೆ ರೋಗದ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಸದಾ ನೋವಿನಿಂದ ನರಭುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅದರೂ ಅಕ್ಷರೀ ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಟೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಾನೆ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗಂಡನನ್ನು ಸಲಹುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಕ್ಷರೀ ಮತ್ತು ಪಿಜಿಣನ ದಾಂಪತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲಾಗಿ ಬಂದವನು ಚೀಂಕ್ರ ಸೇರೆಗಾರ. ಚೀಂಕ್ರನ ಹೆಂಡತಿ ದೇಯಿಯು ಸಾವನಪ್ಪಿದಾಗ ಇವಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಹೊಣೆ ಅಕ್ಷರೀಯಾದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೂ ಸಹ ಮಕ್ಕಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವಳು ಚೀಂಕ್ರನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕಲು ಒಮ್ಮತಾಳೆ. ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಪಿಜಿಣನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಒಮ್ಮತಾಳೆ. ಅಕ್ಷರೀಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ನೆವದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಲೈಂಗಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಚೀಂಕ್ರ ಹರವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಕ್ಷರೀಗೆ ಅದರ ಮರ್ಮ ಮೊದಲಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಚೀಂಕ್ರನ ದುಷ್ಪ ಮರ್ಮ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಆಕೆ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ತುಂಬಾ ನಿಷ್ಟಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಚೀಂಕ್ರ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಷರೀಗೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಪಿಜಿಣ ಅಜ್ಞಯಚಕಿತನಾಗಿ ಆನಂದದ ಗರಬಡಿದವನಂತೆ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿ, “ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತೇ ಎದೆಲ್ಲಾ?” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು “ಪನೋ ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೇನೆ ಅಂತಾ ಚೀಂಕ್ರ ಸೇರೆಗಾರು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಚೀಂಕ್ರ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಅವರ ಸಂಸಾರದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರೀಯ ಗಂಡನಿಗೆ ಜೀಷಧ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲವ ತಂತ್ರ ರೂಪಿಸಿದ್ದ. ಪಿಜಿಣನ ರೋಗವನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದ ಚೀಂಕ್ರ ಅವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಪಿಜಿಣನಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಹಕಾರ ತುಂಬಾ ಸಹಜವಾಗಿಯೆ ಕಂಡು ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ತನಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಯಕೆ ಶುಶ್ಲಾಙ್ಗೇಗಳಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅವನ ಮರ್ಮತೆ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅಕ್ಷರೀ ತಲೆಬಾಚಿ ಹೂ ಮುಡಿದು, ಹೊಸ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ಗೆಲುವಾಗಿದದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಮಾಡಕವಾಗಿಯು ಇತ್ತು. ಮೊದಲಿನಂತಲ್ಲದ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳು ತನಗೆ ಸುಖಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ಆಗಬಹುದೇನೂ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ಮಟ್ಟತು. ಒಮ್ಮೆ ಅಕ್ಷರೀಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಂದ ಸಿಗದಿದ್ದ ಲೈಂಗಿಕ ಸುಖ ಚೀಂಕ್ರನಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವಳು

ಅವನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಗ ತೀರಿಸುವ ಕೃತಜ್ಞತಾ ರೂಪದ ಶ್ರಮ್ಯಪಕಾರವಾಯಿತೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದಳು. ಒಮ್ಮೆ ಪಿಚೊನಿಗೆ ಅವಳ ಗುಟ್ಟ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು “ಅವಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅಸಮ್ಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ತಾನೆಂತಿದ್ದರು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯವರ್ಗಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುದಂತೆ ಬಾಳು ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿದ್ದನು ಪಿಜಿಳ” . ಅವಳು ಒಂದು ದಿನವೆಲ್ಲ ಉಟ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಚೀಂಕೆಸು ಪದೇ ಪದೇ ಅಕೆಯನ್ನು ಪೀಡಿಸಿಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅಕ್ಕಣಿ ನೋವಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ವಿಷಯ ಅರಿತ ಪಿಜಿಳಿನು ಮನದಲ್ಲಿಯೆ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂಬಂಧಗಳ ನ್ಯಾಸ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ದೇಹ ಕಾಮನೆಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದಾಗ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಮೂಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾ, ಅಕ್ಕಣಿಯ ಒಳ ಆಸೆಯು ಹೆಪ್ಪುಗೊಂಡಾಗ ದಾಂಪತ್ಯ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಗೆ ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಸ್ವಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಒಂದು ದಿನ ಕುಡಿದ ಅಮಲೆನಲ್ಲಿದ್ದ ಚೀಂಕೆ, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬಸುರಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಎಂದು ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಕಾಮ ದಾಹಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಾಚಾರವೆಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಅವಳು ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹೊರಳಾಡಿ ನರಳಾಡಿ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಕುಡುಕ ಗಂಡ ತನ್ನ ದುಡಿತದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೋ ಇಷ್ಟೋ ತಂದು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗಂಜಿ ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಗೊ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ತುಂಬು ಗಭಿಣಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತ ಅವನು ನಡೆಸಿದ ಕ್ರಾರ ವರ್ತನೆ ದಿಗ್ರಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಪುರುಷಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಅಮಾಯಾಕ ಹೆಣ್ಣು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಚೀಂಕೆ ಮತ್ತು ದೇಯಿ ಇವರಿಬ್ಬರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಬಹಳ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸತಿಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಿ ಸಹಭಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದುರಂತವೆಂದರೆ ದೇಯಿಯ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಪುರುಷ ಸಮಾಜದ ಅತಿರೇಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಶೋಷಣೆಯ ಬಲಿಯಾಗುವುದು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಸಮಾಜದ ಪರಮಾವಧಿಯೆ ಆಗಿದೆ.

ರಂಗಮ್ಮೆ-ದೊಡ್ಡಣಿ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಾಗಿ ಬಂದವನು ಧರ್ಮ. ಇವನು ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ದೊಡ್ಡಣಿ ಹೆಗ್ಗಡೆ ತನ್ನ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ತಿರುಪ್ಪತಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡನ ಬರುವಿಕೆಗಾಗಿಯೆ

ಕಾಯುತ್ತಾ ವರ್ಣಗಳು ಕಳೆದರೂ ‘ತನ್ನ ಗಂಡ ಬರುತ್ತಾನೆ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಕೊರಳ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಸಹ ತೆಗೆಯದೆ ಅರಿಶಿಂ-ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಉರಿನವರೆಲ್ಲ “ಹಚ್ಚು ಹೆಗ್ಗಡತಿ” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಣಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಕಳೇಬರವನ್ನು ಸುಧುಗಾಡಿಗೆ ತಂದಾಗ ರಂಗಮೃತನ್ನು ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಶ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕಳೇಬರವಿದ್ದ ಚಟ್ಟದ ಕಡೆಗೆ ಬಗ್ಗಿ ಕುಗ್ಗಿ ಮುಖಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಾ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಕಳಚಿಮೋಗಲಿರುವ ಕರಿಮಣಿ ಸರದ ತಾಳಿ ಜೋಲುವಂತೆ ಬಾಗಿ ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಒಡೆದು ಬೀಳಲಿರುವ ಬಳಿ ಸದ್ಗಾಗುವಂತೆ ನಡುಗುತ್ತಾಳೆ. ದೊಡ್ಡಣಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ತಮ್ಮನಾದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ರಂಗಮೃತನ ಮೇಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೌಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಳು ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಾತನಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರವನ್ನು ಸಹ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ರಂಗಮೃತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವೆ ಆಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿನಿಟಪ್ಪಾರಿ ಪಾಲಿಸುವ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸಾಖಿಮಾನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಬಂಡಾಯದ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಇಡೀ ಪುರುಷ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ ತತ್ತ್ವದ ದಿಟ್ಟತನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಅದು ದೇವಯ್ಯ ಮತ್ತು ದೇವಮೃತ [ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ] ಅವರ ದಾಂಪತ್ಯ. ಮೊದಲಿಗೆ ದೇವಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೋಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಅನೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದ. ನಂತರ ಪಾದ್ರಿ ಜೀವರತ್ಯಯನ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ. ಆದರೆ ದೇವಮೃತನ್ನು ಗಂಡ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಪಾದ್ರಿಯ ಮಗಳ ಜೊತೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಆತಂಕದಿಂದ ಕ್ಷಣಿ ಕ್ಷಣಿಕ್ಷಣೆ ಭಯಪಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ದೇವಯ್ಯ ಮೊದಲು ದೇವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಪಾದ್ರಿ ಜೀವರತ್ಯಯನ ಸಂಗದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ದೇವರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಮೂಡಾಚಾರ ಮತ್ತು ಮೂಡನಿಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದು ದೇವಮೃತ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರ ದಾಂಪತ್ಯದ ಪಾತ್ರವು ಸಹ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ

ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದಿದ್ದ ಇವರ ದಾಂಪತ್ಯ ನಡುವೆ ಕೋಪ-ತಾಪ, ವೈಮನಸ್ಯ ಬಂದರೂ ಹೊನೆಗೆ ಒಂದಾಗುವುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರ ಭರಮ್ಮೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಇವರ ಧರ್ಮ ಪಶ್ಚಿಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜಟಿಮ್ಮುಕ್ಕಿನ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇವರ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಗಳ ಬರುವುದು ಜಟಿಮ್ಮುನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ. ಭರಮ್ಮೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಕ್ಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತಂಗಿ ಮಂಜಮ್ಮುನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಭರಮ್ಮೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಹೂವಳ್ಳಿ ವೆಂಕಟ್ಟಣಿನ ಮಗಳಾದ ಜಿನ್ನಮ್ಮುನನ್ನು ಹಣಾದ ಆಸೆಯಿಂದ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಜಟಿಮ್ಮುನಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜಟಿಮ್ಮುನಿಗೆ ತನ್ನ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಅಣ್ಣಾದ ಸುಭಣ್ಣಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಭರಮ್ಮೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಎರಡನೇ ಮದುವೆ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತ್ತಾಳೆ. ಜಟಿಮ್ಮುಕ್ಕಿನ ಭರಮ್ಮೆ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದಳು. ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡನಿಗೆ ಹೆದರುವುದು ಸಹಜ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಟಿಮ್ಮುಕ್ಕಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಹಳ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ‘ಇವರು ಎರಡನೇ ಮದುವೆ ಆಗುವುದೇತಕ್ಕಿ? ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಸತ್ತ ಮೇಲಾದರು ರಗಳೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನೇ ಹೋಗಿ, ನಮ್ಮ ದಾಯಾದಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಕೇಳಿ, ಇವರಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಸವತೀಯನ್ನು ಮನೆದುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲು ಕೆರೆ ಬಾವಿ ತಳ ನೋಡುವುದು ಲೇಸು’ ಎಂದು ಜಟಿಮ್ಮುಕ್ಕಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ಅವಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆದರ ಫಲವನ್ನು ಜಟಿಮ್ಮುಕ್ಕಿ ಅನುಭವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜಟಿಮ್ಮುನಿಗೆ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೊರಗು ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ, ತಾನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ಮತ್ತೊಂದು ಮದುವೆಗೆ ಸಿಧ್ಧಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊರಗು ಜಟಿಮ್ಮುಕ್ಕಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಗುತ್ತಿ-ತಿಮ್ಮಿ, ಐತ-ಪೀಂಡಲು, ಮುಕುಂದಯ್ಯ-ಚಿನ್ನಮ್ಮುಕ್ಕಿ, ಅಕ್ಕಣೆ-ಪಿಡಿಣಿ, ಜೀಂಕ್ರ-ದೇಯಿ,

ರಂಗಮ್ಮೆ—ದೊಡ್ಡಣಿ ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಭರಮ್ಮೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ—ಜಟಿಲಮ್ಮೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ದಾಂಪತ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಬಹಳ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಿಶ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಂತಹ ದಾಂಪತ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಗುಟ್ಟನ್ನೂ ಇತರರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬಾರದು ಮತ್ತು ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬಂದರೂ ಅವರಿಬ್ಬರೆ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ ಹೋರೆತು ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಮದ್ದೆ ತರಬಾರದು ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ದಾಂಪತ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕೆಳಕೆಳಿಟ್ಟಿ ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಈ ಬೃಹತ್ ಕಾದಂಬರಿಯ ಹಲವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಕೇವಲ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಗುತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮುಲಿಯ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಬಂಧ ಇಡೀ ಕ್ಷುದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀತಿ ಸಹಜ ಪ್ರಮೃತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುವಂತಹ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರಗಳು ಒಳಸಂಬಂಧ, ನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ, ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಬಂಧದೇಗೆ ಸಾಗುವುದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿ ಒಳಗಡೆ ಬರುವ ಆಧುನಿಕ ಪಲ್ಲಬಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಪಾತ್ರದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಬಂಧವೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಕಥೆಯೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಜೀವಾಳ.

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧.ಕುವೆಂಪು, ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು, ಉದಯ ರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮ್ಮೆಸೂರು.

೨.ಅಶೋಕ ಟಿ ಪಿ, ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿ ಎರಡು ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು.

೩.ಗುರುಪಾದ ಮರೆಗುದ್ದಿ, ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಕನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೪.ಪ್ರಥಾನ ಗುರುದತ್ತ, ಕುವೆಂಪು ಸಂಚಯ, ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೫.ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರಿ ಗದ್ಯ ಸಂಪುಟ-೧, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಪಾನ, ಕುಪ್ಪಲೀ.